

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.9(154).15
УДК: 355.233.2:796 (075.8)

Москаленко М. В.
доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
проректор з наукової діяльності Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро
Откидач В. С.
аспірант
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро
Корчагін М. В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
професор, Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків
Балдецький А. А.
доцент, Військовий інститут Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗАСОБАМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Основними перевагами сучасних професійних армій є можливість відбору на військову службу осіб, які в найбільшій мірі відповідають стандартам психічної і фізичної придатності до військової служби. Враховуючи особливості участі підрозділів Збройних Сил України у військових операціях та досвід ведення бойових дій, все більшого значення набуває психофізична готовність військовослужбовців до виконання завдань за призначенням у формуванні якої основну роль відіграє спеціальна фізична підготовка. Метою статті є проведення аналізу та узагальнення літературних джерел і керівних документів, щодо питань удосконалення психофізичної готовності військовослужбовців засобами спеціальної фізичної підготовки. Військово-прикладні фізичні вправи активно використовуються для вирішення завдань психологічної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань. До них відносяться: прийоми рукопашного бою, подолання перешкод, пересування гірською місцевістю, воєнізовані кроси з метанням гранат і стрільбою, форсування водних перешкод та інші вправи з максимальним психічним та фізичним навантаженням. На підставі викладеного доцільно визначити психофізичну підготовку військовослужбовців, як педагогічний процес формування психологічної стійкості військовослужбовця під час виконання фізичних вправ з високою щільністю і навантаженням спеціальними засобами, що вимагають нервово-психологічного напруження.

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, психофізична готовність, військовослужбовці.

Moskalenko N.V., Ottydach. V.S., Korchagin M.V., Baldetskiy A.A. Formation of psycho-physical readiness of military personnel by means of special physical training. The main advantages of modern professional armies are the possibility of selecting for military service people who meet the standards of mental and physical fitness for military service to the greatest extent, as well as the introduction of increased requirements for their military and professional training. Taking into account the peculiarities of the participation of units of the Armed Forces of Ukraine in military operations and the experience of conducting combat operations, the psychological and physical readiness of servicemen to perform assigned tasks is becoming increasingly important, in the formation of which special physical training plays the main role. The events of recent years have shown how important is the psychophysical readiness of military personnel to conduct combat operations, to perform tasks in extreme conditions, the ability to overcome the effects of increased stress on the psyche, their ability to successfully resist the influence of various stressogenic factors, while maintaining high performance. The purpose of the article is to conduct an analysis and generalization of literary sources and guiding documents about the issues of the military personnel psychophysical readiness improving by means of Special Physical Training.

The problem of psychophysical readiness acquires special significance in the professional activity of military personnel. This is caused by the specifics of military-professional activity and its high social significance in terms of the protection of state interests and the country's defense capability. Applied Military Physical Exercises (AMPE) are actively used to solve the problems of psychological training of servicemen in the Armed Forces of Ukraine and other military formations. AMPE includes: hand-to-hand combat, overcoming obstacles, moving through mountainous terrain, paramilitary cross country with throwing grenades and rifle shooting, forcing water obstacles and other exercises with maximum mental and physical stress. On the basis of the above, it is appropriate to define the psychophysical training of military personnel as a pedagogical process of forming the psychological stability of a military personnel during physical exercises with high density and load with special means that require neuropsychological stress.

Keywords: special physical training, psychophysical readiness, military personnel.

Постановка проблеми. Основними перевагами сучасних професійних армій є можливість відбору на військову службу осіб, які в найбільшій мірі відповідають стандартам психічної і фізичної придатності до військової служби, а також пред'явлення підвищених вимог до їх військово-професійної підготовки [12]. Враховуючи особливості участі підрозділів Збройних Сил України у військових операціях та досвід ведення бойових дій, все більшого значення набуває психофізична готовність військовослужбовців до виконання завдань за призначенням, у формуванні якої основну роль відіграє спеціальна фізична підготовка [1, 8, 9]. Засоби фізичної підготовки активно використовуються для вирішення

завдань психологічної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань [10].

Аналіз літературних джерел. За часи незалежності України такі науковці як О. Гусак, С. Романчук, 2011-2012; В. Климович, А. Одеров, С. Романчук, 2020, в своїх дослідженнях встановили, що фізичні вправи є одним із основних засобів активного впливу на процес формування психологічних якостей військовослужбовців [4, 5, 7]. Іноземні дослідники V. Lisowski, P. Mihuta наголошують на важливості вивчення питань корекції психофізіологічних якостей військовослужбовців в процесі підготовки військових фахівців [22]. Аналіз сучасних досліджень з питань організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих військових навчальних закладах освіти (Т. Круцевич, О. Ольховий, 2012; В. Кирпенко, О.Ткачук 2018; С. Палевич, О. Піддубний, Ж. Цимбалюк, 2019) доводить, що завдання формування готовності офіцерів до майбутньої військово-професійної діяльності має вирішуватись за допомогою низки навчальних дисциплін професійно-орієнтованої (військово-професійної) підготовки, одною з яких є спеціальна (або спеціалізована) фізична підготовка [6, 11, 14, 15].

Проблемі психофізичної підготовки у військових закладах вищої освіти присвячені роботи авторів В. Стасюка, 2000; Ю. Бородіна, 2003; В. Добровольського, С. Романчука, 2003; О. Поповича, 2010; В. Пічуріна, 2005-2017; В. Афоніна, 2013; Л. Кізло 2013; С. Федака, 2013 [3, 16-21]. Дослідники А. Мельников, О. Слівінський, В. Ліхневський у своїх працях з'ясовуючи зміст та компоненти військово-професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності стверджують, що психофізична готовність до діяльності визначається як цілісна система фізичної, адаптаційної, інформаційної, мотиваційної готовності та когнітивних функцій, взаємодія яких забезпечує підтримання оптимальної працездатності фахівця та високоефективне здійснення ним професійної діяльності [13].

Аналіз наукових праць з питань спеціальної готовності до майбутньої військово-професійної діяльності свідчить про різноплановість наукових підходів до формування цієї складової професійної компетентності офіцерів. Проте, на наш погляд, на сучасному етапі недостатньо вивченими є засоби формування психофізичної готовності військовослужбовців до бойової діяльності, як складової професійної компетентності майбутнього офіцера.

Мета статті – аналіз та узагальнення літературних джерел і керівних документів, щодо удосконалення психофізичної підготовки в професійній діяльності військовослужбовців засобами спеціальної фізичної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Психофізична підготовка проводиться в різноманітних галузях діяльності людини. На думку В.В. Пічуріна психофізична підготовка студентів під час навчальних занять з фізичного виховання покликана цілеспрямовано сприяти підвищенню ефективності професійного навчання й досягненню високої та стійкої працездатності при виконанні професійних функцій [18].

Дослідники А. Борисов, Д. Салькова, 2019 досліджували вплив прийомів рукопашного бою для формування психоемоційної стійкості військовослужбовців. Автори зазначають, що рукопашний бій є не тільки засобом формування необхідних навичок знищення противника, але служить і засобом формування у військовослужбовців психоемоційної стійкості, виховання рішучості, сміливості, впевненості в собі [2].

Українські науковці О. Гусак, С. Романчук, 2011, в своїх працях формулюють особливості застосування форм фізичної підготовки з метою формування психологічної готовності військовослужбовців до виконання завдань за призначенням. За результатами досліджень було проаналізовано вплив занять на смузі перешкод на психологічну готовність військовослужбовців. [4, 5].

Психологічна підготовка в Збройних Силах України організовується згідно керівних документів: Наказ Міністра оборони України від 12.01.2015 № 13/26458 зі змінами (№ 25 від 16.01.2017) „Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України”, Наказ від 16.11.2012 року № 240 Начальника Генерального Штабу Збройних Сил України, «Про впровадження психологічної підготовки особового складу в навчальний процес підготовки органів управління та військ (сил)»; Концепція впровадження психологічної підготовки у Збройних Силах України від 7.12.2012 року, затверджена Заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України; Стандарт підготовки І–СТ-4 Індивідуальна підготовка військовослужбовця з психологічної підготовки. Засобами психологічної підготовки є: 1) загальний процес бойової підготовки військ, його основні складові (вогнева, технічна, фізична, спеціальна, медична підготовка та ін.); 2) заняття на тренажерах, спеціально обладнаних класах, смугах, у центрах психологічної підготовки [10].

До основних принципів психологічної підготовки відносять принцип внесення в загальний процес бойової підготовки елементів психологічної напруги (напруженість досягається збільшенням фізичних і нервово-психологічних навантажень шляхом створення обстановки з наявністю різних труднощів), раптовості, небезпеки та ризику (внесення елементів бойового ризику досягається: подолання складних перешкод в умовах реальної фізичної небезпеки, метанням бойових гранат в атаці на ходу без зупинки, форсуванням водних перешкод вплав та на підручних засобах), багатократне тренування особового складу.

Враховуючи особливості психологічної підготовки можна стверджувати:

1) заняття з фізичної підготовки повинні включати в себе марш-кидки і багатоборство, долання вогневих смуг з вибуховими ефектами, долання «стежки розвідника» (штурмових смуг) відразу після кросової підготовки, пересування сильно пересіченою місцевістю, включення до тренувань завдань гірської підготовки, боксу і рукопашного бою;

2) для спеціальної підготовки важливими є елементи імітації, навчання на незнайомій місцевості з умовною втратою зв'язку, в умовах дії отруйних речовин, проведення збору особового складу у різний час доби, виконання завдань скороченим складом із збільшенням психічного навантаження, метання бойових гранат, долання водних перешкод із зброєю у складі підрозділу.

Аналізуючи психологічну підготовку різних родів військ, яка визначена керівними документами, можна підкреслити наступне, що фізична підготовка відіграє значну роль в специфіці психологічної підготовки військовослужбовців:

1) специфіка бойової діяльності артилеристів формується фізичною витривалістю, на заняттях у ході зміни вогневих позицій доцільно практикувати подолання перешкод, ведення боротьби з диверсійними групами в ближньому бою (рукопашна підготовка);

2) одними із головних завдань психологічної підготовки розвідників, військовослужбовців високомобільних десантних військ, сил спеціальних операцій, які формують в них безстрашність, сміливість, рішучість в діях є: спеціальні заняття (стрибки через рів 2,5-3 метри, метання гранати, стрибки через вікно в палаючий будинок і ведення рукопашного бою в ньому, подолання водної перешкоди вправ, ходіння по стінці чи по колоді на висоті 5-10 метрів, та інше);

3) для військовослужбовці протиповітряної оборони, зенітно-ракетних військ, радіотехнічних військ, особового складу інженерних військ до головних завдань також відносять фізичну напруженість в умовах бойового чергування, охорони техніки, раптовість зустрічі з противником в ближньому бою (рукопашному бою).

Пріоритет у підготовці військовослужбовців надається військово-прикладній та спеціальній фізичній підготовці, яка досягається:

- концентрацією зусиль на формування і розвитку найбільш важливих військово-прикладних навичок та вмінь;
- пріоритетним використанням фізичних вправ, що відображають особливості військово-професійної діяльності військовослужбовців різних спеціальностей;
- включенням до змісту занять військово-прикладних та спеціальних вправ, прийомів та дій;
- створенням режиму фізичних і психологічних навантажень, які відповідають рівню напруження у ході бойової діяльності;
- проведенням комплексних занять з фізичної підготовки у поєднанні з елементами тактико-спеціальної підготовки та іншими предметами бойової підготовки.

На нашу думку психофізична підготовка військовослужбовців – це педагогічний процес формування психологічної стійкості військовослужбовця під час виконання фізичних вправ з високою щільністю і навантаженням спеціальними засобами, що вимагають нервово-психологічного напруження.

Висновки. На підставі теоретичного аналізу ми дійшли висновку, що спеціальна фізична підготовка курсантів є важливим компонентом системи формування фізичної та психологічної готовності військовослужбовців до професійної діяльності. В процесі спеціальної фізичної підготовки курсантів психологічна підготовка тісно сплітається з фізичною та відіграє важливу роль в формуванні військово-професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень буде спрямовано на пошук нових підходів для вирішення питань психофізичної підготовки військовослужбовців до виконання завдань навчально-бойової діяльності в різних умовах.

Література

1. Афонін В., Кізло Л., Федак С. Психічний стан та результативність фізичної діяльності військовослужбовців Молода спортивна наука України. 2013. Т.2. С. 10-14.
2. Борисов А. А., Салькова Д. В. Формирование психофизической готовности курсантов военных вузов к выполнению служебных и боевых задач средствами физической подготовки. Военная педагогика, 2019. С 34-46.
3. Бородин Ю.А., Добровольский В.Б., Романчук С.В., Таран В.С. Воспитание психической устойчивости курсантов средствами и методами физической подготовки. *Физическое воспитание студентов творческих специальностей*, 2003. №1. С. 30-40.
4. Гусак О.Д., Романчук С.В., Роль фізичної підготовки у вирішенні завдань психологічної підготовки військовослужбовців. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. №4, 2011. С. 61-64.
5. Гусак О. Д. Формування психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності у процесі фізичної підготовки автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту, ЛДУФК. Львів, 2012. 20 с.
6. Кирпенко В. М., Ткачук О. А. Зміст спеціальної фізичної підготовки Повітряних Сил Збройних Сил України. *Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення*. 2018. Вип. 5 (22). С. 109-113.
7. Klymovych V., Oderov A., Romanchuk S. and other (2020). Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *Sport Mont*, 18(2). PP 79-82.
8. Корчагін М. В. Спеціальна фізична підготовка військовослужбовців-операторів Повітряних Сил Збройних Сил України. *Слобожанський науково-спортивний вісник: наук.-теорет. журн.* Х.: ХДАФК, 2010. № 4. С.33-36.
9. Корчагін М. В., Ольховий О. М., Курбакова С.В. Залежність успішності професійної діяльності військовослужбовців-операторів від рівня психофізіологічних якостей. *Спортивний вісник Придніпров'я*. Дніпро, 2017. № 3. С. 65-68.
10. Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки військовослужбовців та підрозділів Збройних Сил України. Методичний посібник, затверджений начальником Головного управління підготовки ЗС України-заступником начальника ГШ ЗС України. ВП 7-00(01).01.
11. Круцевич Т. Ю., Ольховий О. М. Професійно-спрямована система фізичної підготовки майбутніх офіцерів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту : наук.-теорет. журн.* К. : НУФВіС України. 2012. № 4. С. 73-77.
12. Одеров А. М., Климович В. Б., Підлетейчук Р. В., Добровольський В. Б., Корчагін М. В. Особливості організації та змістовне наповнення систем фізичної підготовки у Збройних Силах держав-членів НАТО та України. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020. № 2 (24). С. 271-282.
13. Мельніков А., Слівінський О. Сутність та зміст військово-професійної готовності майбутніх офіцерів-

- прикордонників. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2012. Випуск 5. С. 156–163.
14. Ольховий О.М. Теоретико-методичні основи професійно-спрямованої фізичної підготовки курсантів ВВНЗ ЗС України: [монографія]. Х.: ХУПС, 2012. 286 с.
15. Палевич С.В., Піддубний О.Г., Цимбалюк Ж.О., Ткачук О.А. Вплив психологічних факторів на ефективність формування фізичної підготовленості. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019; (1). С. 119–130.
16. Пічурін В.В. Основи організації психологічної і психофізичної підготовки студентів залізничних вузів в процесі фізичного виховання. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Сер.15: Фізичне виховання і спорт: зб. наук. праць*, 2012. Вип. 26. С. 84-90.
17. Пічурін В.В. Психофізична проблема і фізичне виховання. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2005. №3. С.23-26.
18. Пічурін В.В. Теоретико-методологічні основи психофізичної підготовки студентів інженерних спеціальностей в процесі фізичного виховання: монографія. Дніпро: ПДАФКіС. 2017. 393 с.
19. Пічурін В.В. Особливості взаємозв'язку фізичної підготовленості і психофізичних характеристик у студентів. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Сер.15: Фізичне виховання і спорт: зб. наук. праць*, 2017. Вип. 84. С. 365-368.14.
20. Попович О.І., Романчук С.В. Заняття фізичною підготовкою як засіб формування індивідуальних і групових психологічних характеристик курсантів. *Молода спортивна наука України*, Львів: НВФ «Українські технології», 2009. вип.. 14. Т.2. С. 201-205.
21. Стасюк В. В. Напрямки формування психічної стійкості у воїнів перед виконанням бойових завдань. *Зб. наук. пр. ВГІ НАОУ*. Київ, 2000. Вип. 2. С. 61–64.
22. Lisowski V. O., Mihuta P. Yu. (2013). Importance of coordination skills essential psycho physical demonstrated competencies as a military specialists. *Physical Education of Students*. Vol. 6. P. 38–42.
- Reference**
1. Afonin V., Kizlo L., Fedak S. (2013). Psykhichnyy stan ta rezultatyvnist fizychnoy diyalnosti viyskovosluzhbovtziv. [Mental state and effectiveness of physical activity of military personnel] *Moloda sportyvna nauka Ukrayiny*. T.2. PP. 10-14 (in Ukrainian).
2. Borisov A. A., Salkova D.V. (2019). Formirovaniye psikhofizicheskoy gotovnosti kursantov voyennykh vuzov k vypolneniyu sluzhebnykh i boyevykh zadach sredstvami fizicheskoy pidgotovki [Formation of psychophysical readiness of cadets of military universities to perform service and combat tasks by means of physical training] *Voyennaya pedagogika*. Pp 34 - 46. (in Ukrainian).
3. Borodin Y.A., Dobrovol'skiy V.B., Romanchuk S.V., Taran. V.S. (2003) Vospitaniye psikhicheskoy ustoychivosti kursantov sredstvami i metodami fizicheskoy podgotovki [Education of mental stability of cadets by means and methods of physical training] *Fizicheskoye vospitaniye studentov tvorcheskikh spetsial'nostey*. №1. Pp. 30-40. (in Ukrainian).
4. Husak O.D., Romanchuk S.V. (2011) Rol fizychnoy pidhotovky u vyrishenni zavdan psikhologichnoyi pidhotovky viyskovosluzhbovtziv. [The role of physical training in solving the problems of psychological training of military personnel] *Pedahohika, psikhohohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. № 4. Pp. 61-64. (in Ukrainian).
5. Husak O.D. (2012) Formuvannya psikhofizychnoyi hotovnosti viys'kovosluzhbovtziv aeromobilnykh pidrozdiliv do profesiynoyi diyalnosti u protsesi fizychnoyi pidhotovky. [Formation of psychophysical readiness of servicemen of airmobile units for professional activity in the process of physical training] *avtoref. dys. ... kand. nauk z fiz. vykhovannya i sportu*, LDUFK. Lviv, 20 p. (in Ukrainian).
6. Kyrpenko V. M., Tkachuk O. A. (2018) Zmist spetsialnoi fizychnoi pidhotovky Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy. [Content of special physical training of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine]. *Aktualni problemy fizychnoho vykhovannya riznykh verstv naseleння*. Vyp. 5 (22). Pp. 109-113. (in Ukrainian).
7. Klymovych V., Oderov A., Romanchuk S. and other (2020). Correlation of Physical Fitness and Professional Military Training of Servicemen. *Sport Mont*, 18(2). PP 79-82.
8. Korchagin M. V. (2010) Spetsialna fizychna pidhotovka viyskovosluzhbovtziv-operatoriv Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy. [Special physical training of servicemen-operators of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine]. *Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk: nauk.-teoret. zhurn. Kh.: KhDAFK*, № 4. PP.33–36. (in Ukrainian).
9. Korchagin M, Kurbakova S, Olkhovyi O. (2017) Dependence of the success of professional activity of servicemen-operators on the level of psychophysiological qualities. *Sports Gazette of Prydniprovia*, № 3. PP.65–68. (in Ukrainian).
10. Kompleksy spetsialnykh fizychnykh vprav dlya kolektivnoyi pidhotovky viys'kovosluzhbovtziv ta pidrozdiliv Zbroinykh Syl Ukrainy. *Metodychnyy posibnyk, zatverdzhennyu nachal'nykom Holovnoho upravlinnya pidhotovky ZS Ukrayiny-zastupnykom nachal'nyka HSH ZS Ukrayiny*. VP 7-00(01).01. [Complexes of special physical exercises for collective training of servicemen and units of the Armed Forces of Ukraine. Methodical manual, approved by the head of the Main Department of Training of the Armed Forces of Ukraine, deputy head of the General Directorate of the Armed Forces of Ukraine. VP 7-00(01).01.]. (in Ukrainian).
11. Krutsevych T. Yu., Olkhovyi O. M. (2012). Profesiino-spriamovana systema fizychnoi pidhotovky maibutnykh ofitseriv [Professionally oriented system of physical training of future officers]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu : nauk.-teoret. zhurn. K.: NUFViS Ukrainy*. № 4. PP. 73-77. (in Ukrainian).
12. Oderov, A., Klymovych, V., Pidletychuk, R., Dobrovol'sky, V., Korchagin, M. (2019) Peculiarities of Organization and the Content of Physical Training Systems in the Armed Forces of NATO Member and Ukraine. *Ukrainian journal of medicine, biology and sport*, 2(24), 271-282. DOI 10.26693/jmsb05.02.271. (in Ukrainian).

13. Melnikov A., Slivinskiy O. (2012). Sutnist ta zmist viiskovo-profesiinoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnnykiv [The essence and content of the military-professional readiness of future border guards]. Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnogo universytetu imeni Ivana Ohienka. Seriya : Fizychnye vykhovannia, sport i zdorovia liudyny. Vypusk 5. PP. 156–163. (in Ukrainian).
14. Olkhovyi O.M. (2012). Teoretyko-metodychni osnovy profesiino-spriamovanoi fizychnoi pidhotovky kursantiv VVNZ ZS Ukrainy. [Theoretical-methodical foundations of professionally oriented physical training of cadets of VVNIZ of the Armed Forces of Ukraine]. Kh.: KhUPS, 286 p. (in Ukrainian).
15. Palevych S.V., Piddubnyi O.H., Tymbaliuk Zh.O., Tkachuk O.A. (2019). Vplyv psykholohichnykh faktoriv na efektyvnist formuvannia fizychnoi pidhotovlenosti. [The influence of psychological factors on the effectiveness of the formation of physical fitness.] Sports Gazette of Prydniprovia, № 1. PP.119–130. (in Ukrainian).
16. Pichurin V.V. (2012) Osnovy orhanizatsiyi psykholohichnoyi i psykhofizychnoyi pidhotovky studentiv zaliznychnykh vuziv v protsesi fizychnoho vykhovannia [Basics of organization of psychological and psychophysical training of students of railway universities in the process of physical education] Nauk. Chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. – Ser.15: Fizychnye vykhovannia i sport: zb. Nauk. Pr.. Vyp. 26. PP. 84-90. (in Ukrainian).
17. Pichurin V.V. (2005) Psykhofizychna problema i fizychnye vykhovannia [Psychophysical problem and physical education] Sports Gazette of Prydniprovia, № 3. PP.23–26. (in Ukrainian).
18. Pichurin V.V. (2017). Teoretyko-metodolohichni osnovy psykhofizychnoyi pidhotovky studentiv inzhenernykh spetsialnostey v protsesi fizychnoho vykhovannia [Theoretical and methodological foundations of psychophysical training of students of engineering specialties in the process of physical education]: monohrafiya. Dnipro: PDAFKIS. 393 p. (in Ukrainian).
19. Pichurin V.V. (2017) Osoblyvosti vzayemozvyazku fizychnoyi pidhotovlenosti i psykhofizychnykh kharakterystyk u studentiv [Peculiarities of the relationship between physical fitness and psychophysical characteristics of students] Nauk. Chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. Ser.15: Fizychnye vykhovannia i sport: zb. Nauk. Pr.. Vyp. 84. PP. 365-368. (in Ukrainian).
20. Popovych O.I., Romanchuk S.V. (2009) Zanyattia fizychnoyu pidhotovkoyu yak zasib formuvannia indyvidualnykh i hrupovykh psykholohichnykh kharakterystyk kursantiv [Physical training as a means of forming individual and group psychological characteristics of cadets] Moloda sportyvna nauka Ukrayiny. L'viv: NVF «Ukrayins'ki tekhnolohiyi», vyp. 14. T.2. PP. 201-205. (in Ukrainian).
21. Stasyuk V. V. (2000) Napryamky formuvannia psykhičnoyi stiykosti u voyiniv pered vykonannyam boyovykh zavdan. [Directions of formation of mental stability in soldiers before performing combat tasks] Zb. nauk. pr. VHI NAOU. Kyiv. Vyp. 2. PP. 61–64. (in Ukrainian).
22. Lisowski V. O., Mihuta P. Yu. (2013). Importance of coordination skills essential psycho physical demonstrated competencies as a military specialists. Physical Education of Students. Vol. 6. P. 38–42.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.9(154).16
УДК 796.015.136:796.332“465”11/12⁴

*Накoneчний Р. Б., аспірант,
Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, м. Львів*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФУТБОЛІСТІВ 11-12 РОКІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАВДАНЬ

У статті здійснено порівняльний аналіз програм тактичної підготовки футболістів 11-12 років із використанням традиційного та авторського підходів. Проаналізовано дані отримані під час проведення педагогічного експерименту з футболістами 11-12 років. Здійснено аналіз українських та іноземних фундаментальних праць сфери спорту та футболу. Результати педагогічного експерименту надали змогу свідчити про те, що футболісти 11-12 років здатні до ефективного виконання завдань тактичного характеру під час гри у футбол. Виявлена статистично значима розбіжність міжгрупових результатів на користь ЕГ у блоці “1х1”: АЛ (А) на 22,22% ($p \leq 0,05$), АЛ (З) на 27,14% ($p \leq 0,05$) та ЗАНЧВ (З) на 38,77% ($p \leq 0,001$); у блоці “2х1”: АЛ (А) на 25,71% ($p \leq 0,05$) та ЗАНЧВ (А) на 22,22% ($p \leq 0,05$). Також, виявлена статистично значима розбіжність внутрішньогрупових результатів ЕГ у блоці “1х1”: ЗАНЧВ (З) на 38,8% ($p \leq 0,01$); у блоці “2х1”: ЗАНЧВ (А) на 22,2% ($p \leq 0,01$). Тому, варто вважати, що за рахунок підбору раціональних методів та засобів можливо ефективно впливати на тактичну підготовленість юних футболістів.

Ключові слова: футбол; юні футболісти; тактична підготовка; інтерактивні завдання; індивідуальні взаємодії, групові взаємодії, педагогічний експеримент.

Nakonechnyi R. Efficiency of tactical training of football players 11-12 years old using interactive tasks. In the article, a comparative analysis of tactical training programs for football players aged 11-12 years (at the stage of preliminary basic training) is carried out using traditional (training program for football players of the "Rukh" Lviv Academy) and author's approaches (experimental program for tactical training of football players using interactive tasks) to build them content. The author's program of tactical training of 11-12-year-old football players is generally created on the basis of preliminary research. In particular, the data obtained: before the beginning, during and after the completion of the pedagogical experiment with 11-12-year-old football players, who play in the youth sports center of the Rukh Lviv football club, were analyzed. An analysis of modern foreign scientific literature on football was carried out, which describes the tactical training of football players in the early